

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

10 decembrie 2013 *

„Recurs — Ajutoare de stat — Scutire de accize pentru uleiurile minerale — Atribuțiile instanței — Motiv invocat din oficiu de instanța Uniunii — Raport între armonizarea fiscală și controlul ajutoarelor de stat — Competențele Consiliului și, respectiv, ale Comisiei — Principiul securității juridice — Prezumția de legalitate a actelor Uniunii”

În cauza C-272/12 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introdus la 1 iunie 2012,

Comisia Europeană, reprezentată de V. Di Bucci, de G. Conte, de D. Grespan și de N. Khan, precum și de K. Walkerová, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

recurentă,

celelalte părți în proces fiind:

Irlanda, reprezentată de E. Creedon, în calitate de agent, asistată de P. McGarry, SC, cu domiciliul ales în Luxemburg;

Republica Franceză, reprezentată de G. de Bergues și, inițial, de J. Gstalter, iar ulterior, de N. Rouam, în calitate de agenți;

Republica Italiană, reprezentată de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de G. Aiello, avvocato dello Stato, cu domiciliul ales în Luxemburg;

Eurallumina SpA, cu sediul în Portoscuso (Italia), reprezentată de R. Denton și de A. Stratakis, precum și de L. Martin Alegi și de L. Philippou, solicitors;

Aughinish Alumina Ltd, cu sediul în Askeaton (Irlanda), reprezentată de C. Waterson, precum și de C. Little și de J. Handoll, solicitors,

reclamante în primă instanță,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul V. Skouris, președinte, domnul K. Lenaerts, vicepreședinte, domnul A. Tizzano, doamna R. Silva de Lapuerta și domnul T. von Danwitz, președinți de cameră, domnii A. Rosas, J. Malenovský, E. Levits și A. Arabadjiev, doamnele M. Berger și A. Prechal și domnii E. Jarașiūnas (raportor) și C. Vajda, judecători,

* Limbile de procedură: franceza, engleza și italiana.

avocat general: domnul Y. Bot,

grefier: domnul V. Tourrès, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 9 aprilie 2013,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 18 iulie 2013,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Prin recursul formulat, Comisia Europeană solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 21 martie 2012, Irlanda și alții/Comisia (T-50/06 RENV, T-56/06 RENV, T-60/06 RENV, T-62/06 RENV și T-69/06 RENV, denumită în continuare „hotărârea atacată”), prin care acesta a anulat Decizia 2006/323/CE a Comisiei din 7 decembrie 2005 privind scutirea de acciză pentru uleiurile minerale folosite drept combustibil în producția de alumină în regiunea Gardanne, în regiunea Shannon și în Sardinia, pusă în aplicare de Franța, de Irlanda și, respectiv, de Italia (JO 2006, L 119, p. 12, denumită în continuare „decizia în litigiu”), în măsura în care această decizie constată sau se întemeiază pe constatarea că scutirile de accize pentru uleiurile minerale folosite drept combustibil în producția de alumină acordate de Republica Franceză, de Irlanda și de Republica Italiană până la 31 decembrie 2003 constituie ajutoare de stat, în sensul articolului 87 alineatul (1) CE, și în măsura în care prin această decizie se impune Republicii Franceze, Irlandei și Republicii Italiene să adopte toate măsurile necesare pentru recuperarea scutirilor respective de la beneficiarii lor, în cazul în care aceștia din urmă nu au achitat o acciză de cel puțin 13,01 euro pentru 1 000 kg de ulei mineral greu.

Cadrul juridic

- 2 Accizele pentru uleiurile minerale au făcut obiectul mai multor directive, și anume Directiva 92/81/CEE a Consiliului din 19 octombrie 1992 privind armonizarea structurilor accizelor la uleiurile minerale (JO L 316, p. 12), Directiva 92/82/CEE a Consiliului din 19 octombrie 1992 privind apropierea legislativă a ratelor accizelor la uleiurile minerale (JO L 316, p. 19) și Directiva 2003/96/CE a Consiliului din 27 octombrie 2003 privind restructurarea cadrului comunitar de impozitare a produselor energetice și a electricității (JO L 283, p. 51, Ediție specială, 09/vol. 2, p. 98), care a abrogat Directivele 92/81 și 92/82 cu efect de la 31 decembrie 2003.

- 3 Articolul 8 alineatul (4) din Directiva 92/81 prevedea:

„Consiliul, hotărând în unanimitate la propunerea Comisiei, poate autoriza orice stat membru să introducă alte scutiri sau reduceri din motive de politici specifice.

Un stat membru care dorește să introducă o astfel de măsură informează în acest sens Comisia și îi furnizează de asemenea toate informațiile relevante sau necesare. Comisia informează celelalte state membre cu privire la măsura propusă în termen de o lună.

Se consideră că scutirea sau reducerea propusă a fost autorizată de Consiliu dacă, în termen de două luni de la data informării celorlalte statele membre în conformitate cu al doilea paragraf, nici Comisia, nici vreun stat membru nu solicită examinarea problemei de către Consiliu.” [traducere neoficială]

4 Potrivit articolului 8 alineatul (5) din această directivă:

„În cazul în care Comisia consideră că scutirile și reducerile prevăzute la alineatul (4) nu mai pot fi menținute, în special din motive de concurență neloială sau de denaturare a funcționării pieței interne ori din motive legate de politica comunitară în domeniul protecției mediului, ea prezintă Consiliului propuneri adecvate. Consiliul ia o decizie în unanimitate în privința acestor propuneri.” [traducere neoficială]

- 5 Articolul 6 din Directiva 92/82 a stabilit rata minimă a accizei pentru păcura grea, începând de la 1 ianuarie 1993, la 13 euro pentru 1 000 kg.
- 6 Articolul 2 alineatul (4) litera (b) a doua liniuță din Directiva 2003/96 a prevăzut că aceasta nu se aplică produselor energetice cu utilizare dublă, și anume produselor care sunt folosite atât drept combustibil pentru încălzire, cât și pentru alte scopuri decât acela de carburant sau de combustibil pentru încălzire. Utilizarea produselor energetice pentru reducerea chimică și în procesele electrolitice și metalurgice este considerată utilizare dublă. Astfel, începând de la 1 ianuarie 2004, data intrării în vigoare a acestei directive, nu mai există o rată minimă a accizei la păcura grea utilizată în producția de alumina. În plus, articolul 18 alineatul (1) din directiva menționată a autorizat statele membre să aplice în continuare până la 31 decembrie 2006 ratele reduse de impozitare sau scutirile prevăzute în anexa II, care menționează scutirile de accize la păcura grea utilizată drept combustibil pentru producerea aluminei în regiunile Gardanne, Shannon și în Sardinia.

Istoricul cauzei

- 7 Irlanda, Republica Italiană și Republica Franceză au scutit de la plata accizelor uleiurile minerale utilizate în producția de alumina în regiunea Shannon începând din anul 1983, în Sardinia începând din anul 1993 și, respectiv, în regiunea Gardanne începând din anul 1997.
- 8 Aceste scutiri (denumite în continuare „scutirile în litigiu”) au fost autorizate prin Decizia 92/510/CEE a Consiliului din 19 octombrie 1992 de autorizare a statelor membre să continue să aplice unor uleiuri minerale utilizate în anumite scopuri reduceri ale ratei accizei sau scutiri de accize existente, în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 8 alineatul (4) din Directiva 92/81 (JO L 316, p. 16), prin Decizia 93/697/CE a Consiliului din 13 decembrie 1993 de autorizare a anumitor state membre să aplice sau să continue să aplice unor uleiuri minerale utilizate în anumite scopuri reduceri sau scutiri de acciză, în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 8 alineatul (4) din Directiva 92/81 (JO L 321, p. 29) și, respectiv, prin Decizia 97/425/CE a Consiliului din 30 iunie 1997 de autorizare a statelor membre să aplice sau să continue să aplice unor uleiuri minerale utilizate în anumite scopuri reduceri ale ratei accizei sau scutiri de accize existente, în conformitate cu procedura prevăzută de Directiva 92/81 (JO L 182, p. 22). Ulterior, aceste autorizări au fost prelungite de Consiliu de mai multe ori și ultima dată până la 31 decembrie 2006, prin Decizia 2001/224/CE a Consiliului din 12 martie 2001 privind cotele reduse ale accizelor și scutirile de la aceste accize pentru unele uleiuri minerale utilizate în anumite scopuri (JO L 84, p. 23, Ediție specială, 09/vol. 2, p. 46).
- 9 În considerentul (5) al acestei din urmă decizii se preciza că aceasta nu aduce atingere „rezultatelor niciuneia dintre procedurile legate de denaturarea funcționării pieței unice care pot fi întreprinse, în special în temeiul articolelor [87 CE] și [88 CE]”, și că nu încalcă cerința ca „statele membre să notifice Comisiei potențialele ajutoare de stat în temeiul articolului [88 CE].”

- 10 Prin trei decizii din 30 octombrie 2001, Comisia a inițiat procedura prevăzută la articolul 88 alineatul (2) CE cu privire la fiecare dintre scutirile în litigiu. La finalizarea acestei proceduri, Comisia a adoptat decizia în litigiu potrivit căreia:
- scutirile de accize pentru uleiurile minerale grele utilizate în producția de alumină, acordate de Irlanda, de Republica Franceză și de Republica Italiană până la 31 decembrie 2003, constituie ajutoare de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) CE;
 - ajutoarele acordate între 17 iulie 1990 și 2 februarie 2002, în măsura în care sunt incompatibile cu piața comună, nu se recuperează, întrucât recuperarea acestora ar fi contrară principiilor generale ale dreptului comunitar;
 - ajutoarele acordate între 3 februarie 2002 și 31 decembrie 2003 sunt incompatibile cu piața comună în sensul articolului 87 alineatul (3) CE, întrucât beneficiarii nu au plătit o taxă de cel puțin 13,01 euro pentru 1 000 kg de ulei mineral greu, și
 - aceste din urmă ajutoare trebuie să fie recuperate.
- 11 În decizia în litigiu, Comisia a considerat că scutirile în litigiu constituiau ajutoare noi, iar nu ajutoare existente în sensul articolului 1 litera (b) din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului [88] CE (JO L 83, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 41). Comisia și-a întemeiat această apreciere în special pe faptul că scutirile în litigiu nu au existat anterior intrării în vigoare a Tratatului CE în statele membre vizate, că acestea nu fuseseră niciodată analizate și nici autorizate în temeiul normelor care reglementează ajutoarele de stat și că nu fuseseră niciodată notificate.
- 12 După ce a indicat în ce măsură ajutoarele în discuție erau incompatibile cu piața comună, Comisia a apreciat că, având în vedere deciziile Consiliului de autorizare a scutirilor în litigiu (denumite în continuare „deciziile de autorizare”) și ținând cont de faptul că acestea fuseseră adoptate la propunerea Comisiei, recuperarea ajutoarelor incompatibile acordate înainte de 2 februarie 2002, data publicării în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene* a deciziilor de deschidere a procedurii prevăzute la articolul 88 alineatul (2) CE, ar fi contrară principiilor protecției încrederii legitime și securității juridice.

Procedura și hotărârea atacată

- 13 Prin cererile depuse la grefa Tribunalului la 16, la 17 și la 23 februarie 2006, Republica Italiană, Irlanda, Republica Franceză, Eurallumina SpA (denumită în continuare „Eurallumina”) și Aughinish Alumina Ltd (denumită în continuare „AAL”) au introdus acțiuni în anularea totală sau în parte a deciziei în litigiu.
- 14 Prin Hotărârea din 12 decembrie 2007, Irlanda și alții/Comisia (T-50/06, T-56/06, T-60/06, T-62/06 și T-69/06), Tribunalul a anulat decizia în litigiu. Prin Hotărârea din 2 decembrie 2009, Comisia/Irlanda și alții (C-89/08 P, Rep., p. I-11245), la care se face trimitere pentru o mai amplă expunere a procedurii anterioare, Curtea a anulat hotărârea menționată, întrucât aceasta a anulat decizia în litigiu pentru motivul că în decizia respectivă Comisia ar fi încălcat obligația de motivare cu privire la neaplicarea în speță a articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999.
- 15 În urma trimiterii cauzelor spre rejudecare Tribunalului, acestea au fost reunite pentru buna desfășurare a procedurii scrise, a procedurii orale și în vederea pronunțării hotărârii.

- 16 Pentru a anula din nou decizia în litigiu, Tribunalul, în hotărârea atacată, a admis motivele sau criticile invocate de părți sau de unele dintre ele întemeiate pe încălcarea principiilor securității juridice și prezumției de legalitate a actelor Uniunii Europene. Prin acestea, reclamantele au imputat, în esență, Comisiei că, prin decizia în litigiu, a anihilat parțial efectele juridice produse de deciziile de autorizare. Cu ocazia examinării acestor motive, Tribunalul a considerat printre altele că deciziile menționate se opuneau ca scutirile în litigiu să poată fi imputate de Comisie statelor membre în cauză și, prin urmare, ca aceasta să le poată califica drept ajutoare de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) CE. Pe de altă parte, în cauza T-62/06 RENV, Tribunalul a admis motivul întemeiat pe încălcarea principiului buneii administrări.

Concluziile părților

- 17 Comisia solicită Curții anularea hotărârii atacate, trimiterea cauzelor spre rejudecare Tribunalului și soluționarea odată cu fondul a cererii privind cheltuielile de judecată.
- 18 Irlanda, Republica Franceză, Republica Italiană, Eurallumina și AAL solicită respingerea recursului și obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la recurs

- 19 În susținerea recursului formulat, Comisia invocă cinci motive. Primele două motive sunt de ordin procedural, în timp ce celelalte trei sunt întemeiate pe încălcarea pe fond a dreptului Uniunii.
- 20 Primul motiv se întemeiază pe incompetența Tribunalului, pe neregularități de procedură, precum și pe încălcarea principiului disponibilității, a articolului 21 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, a articolului 44 alineatul (1) și a articolului 48 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Tribunalului și, cu titlu subsidiar, pe un viciu de motivare.

Argumentele părților

- 21 Comisia critică Tribunalul întrucât a invocat din oficiu un motiv întemeiat pe încălcarea articolului 87 alineatul (1) CE sau a recalificat însuși obiectul acțiunilor. Astfel, Comisia apreciază că adevăratul motiv care a determinat anularea deciziei în litigiu este acela că, potrivit Tribunalului, scutirile în litigiu nu erau supuse normelor referitoare la controlul ajutoarelor de stat, întrucât acestea nu erau imputabile statelor membre în cauză, ci Uniunii. Or, niciunul dintre reclamanții în primă instanță nu ar fi invocat acest motiv, care ar fi fost introdus în dezbateri printr-o întrebare a Tribunalului transmisă părților la 20 iulie 2011, deși un astfel de motiv nu putea fi invocat din oficiu. În continuare, în hotărârea atacată, Tribunalul ar fi încercat ca acest motiv să corespundă celor invocate de părți, întemeiate pe încălcarea principiilor securității juridice și prezumției de legalitate a actelor Uniunii.
- 22 Irlanda, Republica Franceză, Republica Italiană, Eurallumina și AAL se opun acestui prim motiv.
- 23 În primul rând, Republica Franceză și Republica Italiană arată că raționamentul dezvoltat în hotărârea atacată nu este întemeiat exclusiv pe lipsa imputabilității scutirilor în litigiu statelor membre, ci se întemeiază pe o examinare atât a denaturării concurenței, cât și a imputabilității măsurii către stat, elemente care reprezintă două condiții ce trebuie îndeplinite pentru a califica o măsură drept ajutor de stat. Or, potrivit Republicii Italiene, deși Tribunalul are obligația să se pronunțe în limitele definite de motivele acțiunii, acesta poate totuși să verifice din oficiu dacă lipsește vreuna dintre condițiile esențiale ale existenței unui ajutor de stat, rămânând în cadrul dispozițiilor invocate în susținerea acestor motive.

- 24 Irlanda și Republica Italiană adaugă că Tribunalul putea invoca din oficiu o încălcare a normelor fundamentale de procedură. Or, în speță, Comisia, prin faptul că a omis să expună în decizia în litigiu motivele pentru care considera că scutirile în litigiu erau imputabile statelor membre, și-ar fi încălcat obligația de motivare.
- 25 În al doilea rând, Republica Franceză, Eurallumina și AAL consideră, în esență, că Tribunalul a dezvoltat motivele pe care le-au invocat, ca urmare a schimburilor care au avut loc între părți în cursul procedurii. Republica Franceză amintește că primul său motiv de anulare era întemeiat pe încălcarea noțiunii de ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) CE, în timp ce Eurallumina arată că, fără a utiliza termenul „imputabilitate”, a ridicat problema dacă scutirea care o privea putea constitui un ajutor acordat de Republica Italiană. Însăși Comisia este cea care ar fi introdus în dezbatere problema imputabilității scutirilor în litigiu, în apărare în raport cu motivul întemeiat pe încălcarea principiului securității juridice. Potrivit Eurallumina, în acest caz Tribunalul ar fi examinat problema menționată pentru a respinge argumentele Comisiei și pentru a consolida aprecierea sa privind problema dacă efectele unei autorizări acordate de o instituție europeană și care nu lasă nicio marjă de apreciere pentru punerea sa în aplicare de către statul membru pot fi repuse în discuție și anihilate, astfel cum a procedat o altă instituție a Uniunii. Potrivit AAL, Tribunalul nu a făcut decât să examineze și după aceea să respingă un argument al Comisiei.
- 26 În al treilea rând, Republica Franceză, Republica Italiană și Eurallumina apreciază că, în orice caz, problema imputabilității scutirilor în litigiu prezintă o importanță relativă în motivarea hotărârii atacate, care, în cazul în care acest prim motiv ar fi admis, ar rămâne fondată pe alte motive.

Aprecierea Curții

- 27 Rezultă din normele care reglementează procedura în fața instanțelor Uniunii, în special din articolul 21 din Statutul Curții și din articolul 44 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, că litigiul este în principiu determinat și delimitat de părți și că instanța Uniunii nu se poate pronunța *ultra petita*.
- 28 Deși anumite motive pot sau chiar trebuie să fie invocate din oficiu, precum lipsa sau insuficiența motivării deciziei în cauză, care ține de normele fundamentale de procedură, un motiv referitor la legalitatea pe fond a deciziei menționate, care ține de încălcarea tratatelor sau a oricărei norme de drept privind aplicarea acestora, în sensul articolului 263 TFUE, nu poate, în schimb, să fie examinat de instanța Uniunii decât dacă este invocat de reclamant (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 aprilie 1998, Comisia/Sytraval și Brink's France, C-367/95 P, Rec., p. I-1719, punctul 67, Hotărârea din 30 martie 2000, VBA/Florimex și alții, C-265/97 P, Rec., p. I-2061, punctul 114, precum și Hotărârea Comisia/Irlanda și alții, citată anterior, punctul 40).
- 29 Prin urmare, nu poate fi invocat din oficiu un motiv întemeiat pe încălcarea articolului 87 alineatul (1) CE ca urmare a neimputabilității măsurii în discuție statului.
- 30 În speță, după ce a amintit la punctele 73 și 74 din hotărârea atacată că, pentru ca anumite avantaje să poată fi calificate drept ajutoare de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) CE, acestea trebuie, printre altele, să fie imputabile statului, Tribunalul a respins, la punctele 98 și 99 din această hotărâre, argumentele Comisiei potrivit cărora deciziile de autorizare nu puteau avea, în orice caz, ca efect scutirea Irlandei, a Republicii Franceze și a Republicii Italiene de obligația lor de a respecta procedurile și normele în materie de ajutoare de stat și potrivit cărora Consiliul nu putea, în exercitarea competențelor proprii în domeniul armonizării fiscale, să aducă atingere competenței Comisiei în materie de ajutoare de stat. Tribunalul a considerat că avantajele pe care scutirile în litigiu le conferiseră eventual beneficiarilor fuseseră acordate conform deciziilor de autorizare, astfel încât nu

erau imputabile statelor membre, ci Uniunii, și că, în consecință, Comisia, în însăși exercitarea competențelor cvasiexclusive pe care le avea în temeiul articolelor 87 CE și 88 CE, nu putea să le califice drept ajutoare de stat.

- 31 La punctul 104 din hotărârea atacată, Tribunalul a concluzionat că deciziile de autorizare se opuneau ca scutirile în litigiu să poată fi imputate de Comisie statelor membre vizate și, prin urmare, să poată fi calificate de aceasta drept ajutoare de stat, în sensul articolului 87 alineatul (1) CE, și ca aceasta să dispună recuperarea lor parțială, în măsura în care le considera incompatibile cu piața internă, în sensul articolului 87 alineatul (3) CE.
- 32 În consecință, la punctul 110 și în dispozitivul hotărârii atacate, Tribunalul a anulat decizia în litigiu „în măsura în care constată sau se întemeiază pe constatarea că scutirile [în litigiu] [...] constituie ajutoare de stat, în sensul articolului 87 alineatul (1) CE” și în măsura în care în decizia respectivă se dispune recuperarea scutirilor menționate de la beneficiarii lor.
- 33 Atunci când a considerat că scutirile în litigiu erau imputabile Uniunii, Tribunalul nu a invocat un motiv întemeiat pe încălcarea unor norme fundamentale de procedură, astfel cum lasă să se înțeleagă Irlanda și Republica Italiană, ci un motiv privind legalitatea pe fond a deciziei în litigiu, care ține de încălcarea Tratatului CE.
- 34 Or, după cum arată Comisia și după cum constată avocatul general la punctele 57-63 din concluzii, niciuna dintre reclamantele la Tribunal nu a invocat un asemenea motiv. Rezultă astfel din dosarul Tribunalului că problema imputabilității scutirilor în litigiu, pur și simplu amintită de Comisie în memoriul său în apărare în cauza T-56/06, precum și de Eurallumina în memoriul său în replică în cauza T-62/06, în care preciza totuși „[c]ă nu este însă necesar să se abordeze această problemă”, a fost introdusă în dezbatere de Tribunal, prin adresarea unei întrebări scrise părților, după cum rezultă de altfel și din cuprinsul punctului 98 din hotărârea atacată.
- 35 Contrar celor susținute de Republica Franceză, de Eurallumina și de AAL, nu se poate considera că Tribunalul a dezvoltat motivele invocate de părți. Astfel, deși Tribunalul a corelat problema imputabilității scutirilor în litigiu cu motivele invocate de părți, întemeiate pe încălcarea principiilor prezumției de legalitate a actelor Uniunii și securității juridice, rămâne problema că, pe de o parte, acest aspect rezultă dintr-un motiv distinct și de natură diferită, care nu vizează o încălcare a principiilor generale ale dreptului Uniunii, ci o încălcare a Tratatului CE, și, pe de altă parte, că părțile, astfel cum reiese printre altele din expunerea motivelor părților cuprinsă la punctele 53-56 din hotărârea atacată, nu au invocat aceste principii pentru a se considera că scutirile în litigiu nu constituiau ajutoare de stat.
- 36 În consecință, prin invocarea din oficiu a motivului potrivit căruia scutirile în litigiu nu ar fi imputabile statelor membre, ci Uniunii și, de aceea, nu ar constitui ajutoare de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) CE, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept în hotărârea atacată.
- 37 Motivele referitoare la imputabilitatea scutirilor în litigiu, cărora nu le sunt consacrate decât punctele 73, 74, 98, 99 și 104 din hotărârea atacată, nu constituie însă decât o parte din motivarea acestei din urmă hotărâri. Trebuie, așadar, să se verifice dacă hotărârea menționată rămâne fondată pentru celelalte motive expuse în aceasta.
- 38 În afara considerațiilor referitoare la neimputabilitatea scutirilor în litigiu statelor membre, Tribunalul a întemeiat hotărârea atacată pe motivele care urmează.
- 39 La punctele 63-72 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat mai întâi că, având în vedere obiectivul comun al normelor în materie de armonizare a legislațiilor fiscale naționale și al normelor în materie de ajutoare de stat, și anume promovarea bunei funcționări a pieței interne, luptând în special împotriva denaturărilor concurenței, punerea în aplicare coerentă a acestor norme impunea să

se considere că noțiunea de denaturare a concurenței are același domeniu de aplicare și același sens în aceste două materii. În această privință, Tribunalul a arătat că articolul 8 alineatele (4) și (5) din Directiva 92/81 conferă în special Comisiei, care propune, și Consiliului, care dispune, responsabilitatea de a aprecia existența unei eventuale denaturări a concurenței, pentru a autoriza sau a nu autoriza un stat membru să aplice sau să continue să aplice o scutire de acciză armonizată, și că, în cazul unor aprecieri divergente, Comisia are posibilitatea de a introduce o acțiune în anulare împotriva deciziei Consiliului.

- 40 În continuare, Tribunalul a constatat la punctele 76-97 din hotărârea atacată că, în speță, nu s-a contestat că Irlanda, Republica Franceză și Republica Italiană se întemeiaseră, pentru a aplica sau pentru a continua să aplice scutirile în litigiu până la 31 decembrie 2003, pe deciziile de autorizare și că se conformaseră pe deplin deciziilor menționate, care, prin faptul că erau însoțite de condiții restrictive de ordin geografic și temporal, aveau efect obligatoriu în privința lor.
- 41 În acest context, la punctele 79-96 din aceeași hotărâre, Tribunalul a respins argumentele Comisiei potrivit cărora deciziile de autorizare, pe de o parte, erau o condiție necesară, dar nu suficientă pentru ca statele membre să poată acorda scutirile în litigiu și, pe de altă parte, nu aduceau atingere faptului că, în cazul în care constituiau ajutoare de stat, în sensul articolului 87 alineatul (1) CE, scutirile în litigiu trebuiau să fie notificate Comisiei și să fie autorizate de aceasta, în conformitate cu articolul 88 CE, după cum arăta considerentul (5) al Deciziei 2001/224. Tribunalul a observat în această privință că deciziile de autorizare anterioare Deciziei 2001/224 nu cuprindeau o astfel de rezervă și a apreciat că respectivul considerent (5) nu putea fi analizat ca fiind drept o manifestare a voinței Consiliului de a subordona efectele autorizării sale respectării unor eventuale proceduri și decizii subsecvente ale Comisiei în materie de ajutoare de stat.
- 42 Astfel, potrivit Tribunalului, interpretarea Comisiei în privința considerentului (5) al Deciziei 2001/224 este infirmată de răspunsul Consiliului la întrebările Tribunalului. În plus, aceasta nu ar putea, în orice caz, să fie reținută, întrucât ar conduce, în împrejurările din speță, la o punere în aplicare incoerentă a normelor în materie de armonizare a legislațiilor fiscale și a normelor în materie de ajutoare de stat, din moment ce, în primul rând, deciziile de autorizare, adoptate în unanimitate la propunerea Comisiei, se întemeiau pe o apreciere comună a acestor două instituții, potrivit căreia scutirile în litigiu nu determinau o denaturare a concurenței și nu constituiau un obstacol în calea bunei funcționări a pieței interne, în al doilea rând, selectivitatea pe plan regional a scutirilor menționate decurgea direct din aceste decizii și, în al treilea rând, deciziile respective autorizau scutiri totale de accize.
- 43 În sfârșit, după ce a constatat, la punctele 100-103 din hotărârea atacată, că Comisia nu făcuse uz niciodată de competențele pe care le deținea în temeiul articolului 8 alineatul (5) din Directiva 92/81 sau al articolelor 230 CE și 241 CE pentru a obține anularea sau modificarea deciziilor de autorizare, o anulare a aceluiași decizii sau o declarare a nevalidității directivei menționate, Tribunalul a arătat la punctele 104 și 105 din hotărârea indicată că, la momentul la care a fost adoptată decizia în litigiu, Decizia 2001/224 rămânea validă și că aceasta, precum și deciziile care au precedat-o și directiva menționată beneficiau de prezumția de legalitate care însoțește actele Uniunii și își produceau toate efectele juridice. Tribunalul a considerat că, în consecință, Irlanda, Republica Franceză și Republica Italiană aveau dreptul să se întemeieze pe aceste decizii pentru a continua să aplice scutirile în litigiu. Tribunalul a concluzionat din aceasta că, în împrejurările speciale din speță, decizia în litigiu repunea în discuție în mod direct validitatea scutirilor în litigiu și de asemenea, în mod indirect, dar necesar, validitatea deciziilor de autorizare și a efectelor aferente acestora, încălcând astfel principiile securității juridice și prezumției de legalitate a actelor Uniunii.
- 44 Pe de altă parte, la punctele 107-109 din hotărârea atacată, Tribunalul a admis critica întemeiată pe încălcarea principiului bunei administrări, invocată de Eurallumina în cauza T-62/06 RENV, considerând că o astfel de încălcare rezulta din faptul că Comisia adoptase decizia în litigiu fără a ține

cont de drepturile specifice pe care Republica Italiană le conferise acestei societăți în temeiul Deciziei 2001/224, ale cărei efecte erau protejate din punct de vedere juridic de principiile securității juridice și prezumției de legalitate a actelor Uniunii.

- 45 Pronunțându-se astfel, Tribunalul a încălcat însă competențele Consiliului și, respectiv, ale Comisiei în materie de armonizare a legislațiilor privind accizele, pe de o parte, și în materie de ajutoare de stat, pe de altă parte.
- 46 Astfel, trebuie amintit că Directiva 92/81 a fost adoptată în temeiul articolului 99 din Tratatul CEE (devenit articolul 99 din Tratatul CE, care la rândul său a devenit articolul 93 CE), care conferea Consiliului competența de a adopta dispozițiile referitoare la armonizarea legislațiilor privind impozitul pe cifra de afaceri, accizele și alte impozite indirecte, în măsura în care această armonizare era necesară pentru a asigura instituirea și funcționarea pieței interne.
- 47 Deciziile de autorizare au fost adoptate conform articolului 8 alineatul (4) din această directivă, care atribuia Consiliului, hotărând în unanimitate la propunerea Comisiei, competența de a autoriza un stat membru să introducă scutiri sau alte reduceri decât cele prevăzute de directiva indicată „din motive de politici specifice”. Procedura prevăzută de acest articol are o finalitate și un domeniu de aplicare diferite de cele ale regimului prevăzut la articolul 88 CE.
- 48 După cum a constatat Curtea la punctele 29-31 din Hotărârea din 29 iunie 2004, Comisia/Consiliul (C-110/02, Rec., p. I-6333), tratatul, organizând prin intermediul articolului 88 CE examinarea permanentă și controlul ajutoarelor de către Comisie, vizează faptul că recunoașterea eventualei incompatibilități a unui ajutor cu piața comună rezultă, sub controlul Tribunalului și al Curții, dintr-o procedură adecvată, a cărei punere în aplicare este în responsabilitatea acestei instituții. Astfel, articolele 87 CE și 88 CE rezervă Comisiei un rol central în recunoașterea eventualei incompatibilități a unui ajutor. În ceea ce privește competența cu care este investit Consiliul prin articolul 88 alineatul (2) al treilea paragraf CE în materie de ajutoare de stat, aceasta are caracter de excepție, ceea ce presupune că articolul menționat trebuie în mod necesar să facă obiectul unei interpretări stricte (a se vedea în acest sens și Hotărârea din 4 decembrie 2013, Comisia/Consiliul, C-111/10, punctul 39).
- 49 În consecință, o decizie a Consiliului prin care un stat membru este autorizat, conform articolului 8 alineatul (4) din Directiva 92/81, să introducă o scutire de accize nu putea avea drept efect să împiedice Comisia să exercite competențele pe care i le atribuie tratatul și, în consecință, să pună în aplicare procedura prevăzută la articolul 88 CE pentru a examina dacă această scutire constituia un ajutor de stat și să adopte la finalizarea acestei proceduri, dacă este cazul, o decizie precum decizia în litigiu.
- 50 Împrejurarea că deciziile de autorizare acordau scutiri totale de accize stabilind condiții precise de ordin geografic și temporal și că acestea din urmă au fost respectate în mod strict de statele membre nu avea incidență asupra repartizării competențelor între Consiliu și Comisie și nu putea, așadar, să împiedice Comisia să își exercite propriile competențe.
- 51 De altfel, respectând această repartizare a competențelor, considerentul (5) al Deciziei 2001/224, care era în vigoare în perioada pentru care decizia în litigiu dispune recuperarea ajutoarelor, arăta că decizia menționată nu aduce atingere rezultatelor niciuneia dintre procedurile care ar putea fi inițiate în temeiul articolelor 87 CE și 88 CE și nu încalcă cerința ca statele membre „să notifice Comisiei potențialele ajutoare de stat”.
- 52 În mod cert, deciziile de autorizare au fost adoptate la propunerea Comisiei, iar aceasta nu a făcut uz niciodată de competențele pe care le deținea în temeiul articolului 8 alineatul (5) din Directiva 92/81 sau al articolelor 230 CE și 241 CE pentru a obține anularea sau modificarea deciziilor de autorizare, o anulare a aceluiași decizii sau o declarație a nevalidității directivei menționate. Rezultă, în această privință, din decizia în litigiu că, la momentul adoptării de către Consiliu a deciziilor de autorizare,

Comisia considerase că acestea nu determinau denaturarea concurenței și nu constituiau un obstacol în calea bunei funcționări a pieței interne (Hotărârea Comisia/Irlanda și alții, citată anterior, punctul 83).

- 53 Cu toate acestea, astfel cum arată Comisia, noțiunea de ajutor de stat corespunde unei situații obiective și nu poate depinde de comportamentul sau de declarațiile instituțiilor (Hotărârea Comisia/Irlanda și alții, citată anterior, punctul 72). În consecință, împrejurarea că deciziile de autorizare au fost adoptate la propunerea Comisiei nu se putea opune calificării scutirilor menționate drept ajutoare de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) CE, dacă erau îndeplinite condițiile privind existența unui ajutor de stat. În schimb, o astfel de împrejurare trebuia să fie luată în considerare în ceea ce privește obligația de a recupera ajutorul incompatibil în raport cu principiile protecției încrederii legitime și securității juridice, după cum a procedat Comisia în decizia în litigiu, renunțând să dispună recuperarea ajutoarelor acordate anterior datei publicării în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene* a deciziilor de deschidere a procedurii prevăzute la articolul 88 alineatul (2) CE.
- 54 În consecință, motivarea hotărârii atacate expusă la punctele 39-44 din prezenta hotărâre nu poate constitui temeiul de drept al concluziei Tribunalului potrivit căreia decizia în litigiu repune în discuție validitatea deciziilor de autorizare ale Consiliului și încalcă astfel principiile securității juridice și prezumției de legalitate a actelor Uniunii. Același raționament se aplică în privința concluziei care se întemeiază pe aceleași motive potrivit căreia, în cauza T-62/06 RENV, Comisia a încălcat principiul bunei administrări.
- 55 Având în vedere toate considerațiile de mai sus, se impune, fără a fi necesar să se examineze celelalte argumente și motive ale părților, să se anuleze în întregime hotărârea atacată.

Cu privire la trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului

- 56 Conform articolului 61 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție, în caz de anulare a hotărârii Tribunalului, Curtea poate fie să soluționeze ea însăși în mod definitiv litigiul, atunci când acesta este în stare de judecată, fie să trimită cauza Tribunalului.
- 57 În speță, întrucât Tribunalul nu a examinat decât o parte dintre numeroasele motive invocate de părți, Curtea consideră că prezentul litigiu nu este în stare de judecată. În consecință, se impune trimiterea cauzelor conexate spre rejudecare Tribunalului.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 58 Întrucât cauzele se trimit spre rejudecare Tribunalului, cererea privind cheltuielile de judecată aferente prezentei proceduri de recurs trebuie soluționată odată cu fondul.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară și hotărăște:

- 1) **Anulează Hotărârea Tribunalului Uniunii Europene din 21 martie 2012, Irlanda și alții/Comisia (T-50/06 RENV, T-56/06 RENV, T-60/06 RENV, T-62/06 RENV și T-69/06 RENV).**
- 2) **Trimite cauzele conexate T-50/06 RENV, T-56/06 RENV, T-60/06 RENV, T-62/06 RENV și T-69/06 RENV spre rejudecare Tribunalului Uniunii Europene.**
- 3) **Cererea privind cheltuielile de judecată se soluționează odată cu fondul.**

Semnături